

AGENDA

12 september

Den Haag, Koninklijke Bibliotheek
Studiemiddag over massadigitalisering
 Tijdens de studiemiddag van de Vereniging voor Geschiedenis en Informatica worden verschillende aspecten van massadigitalisering belicht. Van het voortraject en de uitvoering tot de daarop volgende ontsluiting, presentatie en archivering. Daarnaast wordt antwoord gegeven op vragen als: hoe verhoudt kwantiteit zich tot kwaliteit, en wat zijn de mogelijkheden en de beperkingen van massadigitalisering? Zie ook pagina 7 <http://www.den.nl/agenda/20080722115259/>

23 september

Leidschenvveen, Centraal Bureau voor de Statistiek, Tinbergenzaal
Beperking en correctie van non-response in enquêtes

Op deze lezingenmiddag, georganiseerd door het Nederlandstalig Platform voor survey onderzoek (NPSO), staan presentaties centraal die ingaan op de ontwikkelingen in methodologie voor non-responsvermindering en -correctie, en de groeiende interactie tussen deze twee onderzoeksterreinen. <http://www.npso.net/agenda.html#p2>

29 en 30 september

London, British Library Conference Centre
iPRES 2008 – Fifth international conference on the preservation of digital objects
 The fifth in the series of annual international conferences which bring together researchers and practitioners from around the world to explore the latest trends, innovations, thinking, and practice in digital preservation. <http://www.bl.uk/ipres2008/programme.html>

19-24 oktober

Ann Arbor, Michigan, Verenigde Staten
Workshop Digital preservation management, implementing short-term strategies for long-term problems

The *Digital Preservation Management* workshop series, organized by the Inter-university Consortium for Political and Social Research (ICPSR), is intended for those who are contemplating or implementing digital preservation programs in libraries, archives, and other cultural institutions. The goals of this initiative are to foster critical thinking in a technological realm and to provide the means for exercising practical and responsible stewardship of digital assets.

6 november

Amsterdam, World Trade Centre
Symposium Monitoring van Arbeid, vinger aan de pols van werkend Nederland
 TNO organiseert dit symposium voor zowel wetenschappers als beleidsmakers bij overheid, uitvoeringsinstanties, sociale partners, brancheorganisaties en adviesorganen. Het levert u inzicht in de opbrengst en uitdagingen van monitoring van arbeid in Nederland.

13 november

Den Haag, Javagebouw NWO
Nederland in vergelijkend perspectief; Tweede Nederlandse workshop over het European Social Survey (ESS)
 Doelgroep: wetenschappelijk onderzoekers, Aio's en research masterstudenten die met European Social Survey (ESS) data werken of willen gaan werken. De bijeenkomst, georganiseerd door NWO, VU en DANS, biedt onderzoekers de gelegenheid praktische informatie uit te wisselen over het gebruik van de ESS databestanden. In het afsluitend symposium wordt belicht hoe Nederland er volgens het ESS in vergelijkend perspectief voor staat. Aan deelname zijn geen kosten verbonden. http://www.dans.knaw.nl/nl/dans_symposia/2008_5/

20-22 november

University of Lisbon, Portugal
Private, do (not) enter; personal writings and textual scholarship. The fifth international conference of the European Society for Textual Scholarship
 During three days, the European Society for Textual Scholarship Conference will discuss the technical, ethical, and legal issues raised at the time of editing or studying private writings. <http://ests.lisbon.conference.difusa.eu/index.html>

Digital humanities: bouwen of experimenteren

Het Finse stadje Oulu, vlakbij de poolcirkel, is een belangrijke vestigingsplaats van Nokia, en bovendien de zetel van het jaarlijkse wereldkampioenschap luchtgitaar. Eind juni dit jaar was de universiteit van Oulu gastheer van een wat substantieler gebeurtenis, het congres *Digital Humanities 2008*. Het is de belangrijkste jaarlijkse bijeenkomst op het vlak van Humanities Computing. Traditioneel zijn de belangrijkste onderwerpen voor deze conferentie het onderzoek van (literaire) teksten (auteursherkenning, stilometrie, text mining) en de presentatie van digitale edities. Bij dat laatste kan de nadruk liggen op de inhoud, op de gebruikte software, of bijvoorbeeld op de zoekmogelijkheden die een editie biedt.

Een interessante presentatie van Neil Audenaert gaf een abstract model voor 'Annotated Facsimile Editions'. Het model is gebaseerd op het werk aan verschillende belangrijke editieprojecten, en biedt een eerste aanzet voor een gemeenschappelijke software-architectuur voor facsimile-edities (edities die gebaseerd zijn op afbeeldingen, niet op tekst).

Een onderwerp dat enigszins aansluit bij de digitale editie is de presentatie van andere vormen van cultureel erfgoed. De opening keynote van Eero Hyvönen presenteerde CultureSampo, een rijkelijk gesubsidieerd project waarbij semantisch-webtechnieken worden gebruikt voor het ontsluiten van museumcollecties. Daarbij, zoals

Zeer brede vraag naar Geodata

Er is in Nederland een zeer brede vraag naar geodata. Dat was een van de conclusies die getrokken kon worden na afloop van de studiemiddag 'Geodata op de kaart gezet', op 20 juni. De middag was georganiseerd door DANS in samenwerking met de faculteit Geowetenschappen van de Universiteit Utrecht en Geonovum, de organisatie die werkt aan de toegankelijkheid van publieke geo-informatie.

Uit een eerdere verkenning van DANS was naar voren gekomen dat het aanbod heel divers is, en de toegang tot de data voor wetenschappelijk onderzoekers vaak lastig. Het doel van de studiemiddag was dan ook om producenten en gebruikers van geodata bij elkaar te brengen, en te horen wat nu precies de wensen en belemmeringen zijn.

De middag bood onder meer presentaties van NWO-voorzitter Peter Nijkamp en Pieter Hooimeijer, hoogleraar Sociale Geografie aan de Universiteit Utrecht. Arda Riedijk, werkzaam bij Geonovum, verzorgde een presentatie over EduGIS, een project om het gebruik van geodata in

de discussie naderhand ook toonde, bestaat altijd een spanningsveld tussen het opleveren van een werkend product en de nuances van het geesteswetenschappelijk onderzoek. Waar voor de geesteswetenschapper alle onderscheidingen tijdgebonden en voorlopig zijn, heeft de bouwer van systemen tijdloze en objectieve definities nodig.

Een verwant dilemma voor 'computing humanists' is het conflict tussen het bouwen van stabiele en bruikbare tools enerzijds en anderzijds de noodzaak om te experimenteren. De waarde van de ontwikkelde hulpmiddelen was het thema voor een aantal bijdragen. De reflectie op het vak kwam ook tot uiting in Edward Vanhoutte's aanzet tot een geschiedenis van Humanities Computing.

Een laatste onderwerp waarnaar veel aandacht uitging staat bekend als 'e-science'. Onder die verzamelnaam wordt gesproken over de mogelijkheden die ontstaan door grote collecties van data, gezamenlijk bewerkt en geanalyseerd, met

Wie gaat betalen voor de duurzaamheid van digitale data?

In Londen werd op 23 juni een conferentie gehouden over de kosten van digitale duurzaamheid. Binnen het LIFE2 project (Life Cycle Information for E-literature) wordt een model ontwikkeld om die kosten te kunnen berekenen. Toch blijft het lastig om concrete kosten te schatten. Zo zijn er veel variabelen in het spel, zoals de gestelde kwaliteitseisen. Bovendien is er nog steeds gebrek aan langeter-

met voortgezet onderwijs te promoten. David Medyckyj-Scott, hoofd Geodata Services van het National Academic Data Centre van de universiteit van Edinburgh, vertelde over de succesvolle Geodata Portal, de centrale geodata-voorziening voor het Britse hoger onderwijs en onderzoek.

Nico J. Bakker, adviseur van het Kadaster, maakte bekend dat het Kadaster en DANS de laatste hand leggen aan een nieuw data-arrangement. Dit betekent dat naast het *Top10 Vector bestand* met topografische gegevens en het Bestand Bodemgebruik, binnenkort onder meer ook de *Kadastrale Kaart* via DANS kosteloos voor medewerkers en studenten van universiteiten en hogescholen beschikbaar komt. De presentatie van DANS-directeur Peter Doorn was de opmaat voor het afsluitende forum. De discussie tussen publieken forumleden toonde aan dat organisaties van uiteenlopende aard en uit verschillende disciplines, met enig ongeduld wachten op een centraal en gemakkelijk toegankelijk geodataloket. (JvdS)

www.dans.knaw.nl/nl/dans_symposia/geo/

Demonstratie van het nieuwste model van Nokia tijdens het afsluitende diner

behulp van gedeelde, massale computerfaciliteiten (het 'grid'). In dat kader werd ook CLARIN gepresen-

teerd, het project dat streeft naar een infrastructuur voor taaltechnologie. (zie e-data maart 2007) (PB)

www.ekl.oulu.fi/dh2008/index.html

mijn toetsingsgegevens.

Keynote spreker Paul Courant van de University of Michigan ging in op de verantwoordelijkheid voor duurzame opslag. In economische zin vergeleek hij digitale data met de natuur: ook digitale data zijn (via internet) voor bijna iedereen toegankelijk en gebruik door de één doet niets af aan gebruiksmogelijkheden voor een ander. Bovendien zullen de vruchten van digitale duurzaamheid pas in de toekomst geplukt kunnen worden. Bedrijven zullen er daarom geen werk van maken; die hebben vooral een kortetermijnbelang. Lokale financiering is ook lastig, omdat er nauwelijks meer sprake is

van een directe relatie tussen degene die investeert (bijv. een bibliotheek) en degene die profiteert (bijv. internetgebruikers in de toekomst).

Daarom moet de duurzame opslag van digitale data een kwestie worden van instellings- en sectoroverschrijdende overeenkomsten op hoog niveau. In Nederland wordt een dergelijke aanpak bepleit door de Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid en in Europa door de Alliance for Permanent Access to the Records of Science. De Koninklijke Bibliotheek, DANS (Data Archiving and Networked Services) en het Centraal Bureau voor de Statistiek participeren in deze coalities. (IA)

www.life.ac.uk

<http://paulcourant.net/about/>

www.ncdd.nl

www.alliancepermanentaccess.eu

FIDLR: Taalvariatie in Nederland

Op 21 mei vond op het Meertens Instituut in Amsterdam de eerste nationale FIDLR-Start workshop plaats. FIDLR staat voor 'Framework for the Interoperability of Dutch Language Resources'. FIDLR-Start beoogt de fundering te leggen voor een later aan te vragen FIDLR project. Het doel is om een infrastructurele voorziening op te zetten voor het taalkunde-onderzoek in Nederland, waarbij de nadruk zal liggen op taalvariatie in tijd, ruimte en samenleving. FIDLR wil graag aansluiten bij andere lopende en komende initiatieven voor taalgebaseerde infrastructuur in Nederland en Europa.

Diverse wetenschappers presenteerden het eigen onderzoek en de wensen en eisen waaraan een infrastructuur zou moeten voldoen. Overeengekomen werd ten slotte om

de focus te richten op het centrale thema *Taalvariatie in Nederland*. Daarmee zou het project aan de ene kant een duidelijke focus krijgen en aan de andere kant dienstbaar kunnen zijn aan een zo breed mogelijk deel van de Nederlandse taalkundige onderzoeksgemeenschap. 'In de samenwerking komen zowel de benadering (geografisch, diachroon, sociaal) als de taal (talen in Nederland gesproken) aan bod' aldus directeur Hans Bennis van het Meertens Instituut.

Duidelijk werd ook dat FIDLR niet gaat over technische vernieuwing – daar is bijvoorbeeld CATCH voor – maar over vernieuwing van het onderzoek. Nog niet herkende taalkundige patronen zouden dankzij de FIDLR infrastructuur zichtbaar moeten worden. (Douwe Zeldenrust)